

Oponentský posudek bakalářské práce

Petry Lomozové Individuální a univerzální duše u Plótina

Bakalářská práce Petry Lomozové je věnována důležitému, zároveň však obtížnému problému vzájemného vztahu individuální a světové duše a intelektu v Plótinově filosofii.

Petra Lomozová se velmi dobře orientuje jak v problematice Plótinovy filosofie, tak v sekundární literatuře věnované zvolenému tématu. Její i po formální stránce kvalitně a kultivovanou češtinou napsaná práce, se drží zvoleného tématu a je přehledně vystavěna: první část je věnována ideji duše, druhá světové a třetí individuální duši, čtvrtá pak otázce idejí individuálů či individuálních intelektů. V páté, závěrečné části, v níž celá práce svým způsobem vrcholí, se pak autorce podařilo velmi přesně popsat problémy, napětí a rozpory týkající se problematiky duše a intelektu v Plótinově filosofii. Zřejmé přitom je, že autorku zaujalo především specifické postavení člověka a jeho individuální duše, kterému věnuje největší pozornost. Člověk je totiž podle Petry Lomozové „obrovskou výjimkou oproti ostatním bytostem, neboť ... má *vlastní* původ v Intelektu, a proto i co do své *jednotlivosti* opravdu *je*“ (str. 35). Výsledkem je tak interpretace, která „dává přednost existenci individuálních intelektů, zároveň však poukazuje na slabiny této nauky“ (str. 42) a která zároveň umožňuje definovat „dvě ohniska napětí, která ze zastávané práce vyvstávají: nemožnost sesterství duší spojené s porušením obecné nauky o třech hypostazích a rozpolcenost individuálních intelektů“ (str. 42).

K práci nemám žádné závažnější připomínky. Domnívám se pouze, že takováto práce, jež se pohybuje na úrovni velmi jemných distinkcí, by mohla více pracovat s řeckým textem. Bylo by tak možné předejít určitým formulačním nejasnostem (jako např. proč na začátku své práce autorka nazývá duši světa „univerzální duší“, či proč opakovaně mluví o tom, že se světová či individuální duše „vyvinuly“ z ideje duše), především však ještě přesněji vystihnout Plótinovy pojmové diference a odstíny. Zároveň by tak bylo možné lépe docenit Plótinův specifický filosofický styl, který s rozpory a napětími, na něž autorka po právu klade velký důraz, úzce souvisí.

Nejsem si také jist, zda autorka na některých místech své práce poněkud nepřehání svůj důraz na specifčnost člověka. Například když tvrdí, že „opravdové poznání“, o něž podle ní Plótinovi především jde a které „sahá až k samotnému počátku všeho (nejen k duchu, ale i k samotnému Jednu)“, „může uskutečnit jen člověk“ (str. 35). A když se zároveň pokouší ukázat, že tato specifická schopnost lidské individuální duše souvisí s tím, že individuální duše (na rozdíl od světové duše) „spadla do hlubin smyslového světa a má se kam vracet – tam, kde její největší část stále přetrvává. Není možné, aby toto místo bylo jinde než v Intelektu“ (str. 39).

Musím však ihned dodat, že k velkým přednostem bakalářské práce Petry Lomozové zároveň patří, že tyto své (podle mého názoru snad až příliš jednoznačné) závěry vyvažuje poukazem na problémy, které takové specifické postavení individuální duše přináší, a ptá se, zda potom „je individuální duše vůbec duševní hypostazí, nebo něčím speciálním v Plótinově univerzu, co v sobě spojuje duševní a duchovní hypostazi“ (str. 41). Tento poukaz na to, že „člověk“ (snad by však bylo lépe říci: individuální duše) „je „něco, co je jaksi rozprostřeno do dvou hypostazí, vůbec nezapadá do Plótinovy koncepce hypostazí“ (str. 41) je tak spolu s výše zmíněnou „rozpolceností individuálních intelektů“, která z této specifické povahy individuální duše vyplývá, problematickým, zároveň však nejzajímavějším závěrem předkládané práce.

Petra Lomozová ve své práci prokázala nemalé nadání, erudici i schopnost samostatné filosofické práce. Její velmi kvalitní bakalářská práce si nepochybně zaslouží hodnocení *výborně*.

V Praze, 27.5.2006

Štěpán Špínka